METSÄTALOUS

Hyvin käyvä puukauppa on helppo lyödä läskiksi. Sen saaminen uudelleen vauhtiin on paljon vaikeampaa. **TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ ERNO JÄRVINEN, MTK**

Metsätileistä tipahti pois yksi euro kymmenestä

Yksityismetsien kantorahat vähenivät edelleen viime vuonna. Metsätilit ohenivat kymmenesosan edelliseen vuoteen verrattuna. Tänä vuonna suunta näyttäisi kääntyvän parempaan.

Viime vuonna teollisuus maksoi 1,7 miljardia euroa kantorahaa. Yksityiset metsänomistajat kuittasivat siitä 1,4 miljardia euroa, eli neljä viidestä kantorahaeurosta ohjautui heille.

Yksityismetisen kantorahatulot ovat laskeneet muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta koko tämän vuosituhannen. Viime vuonna metsänomistajien kantorahatilit ohenivat 100 miljoonalla eurolla.

Metsäntutkimuslaitoksen mukaan kantoraha pieneni reaalisesti kymmeneksellä edellisvuodesta.

Kymmenen edeltäneen vuoden keskiarvoon verrattuna tuloja saatiin viidennes vähemmän.

Sen sijaan Metsähallitus ja metsäteollisuus hakkasivat omista metsistään sen verran puuta, että niiden kantorahatulot pysyivät lähes ennallaan.

Eniten kantorahatulot vähenivät Kainuussa, Keski-Suomessa, Kaakkois-Suomessa sekä Pirkanmaalla ja Pohjois-Savossa. Vastaavasti myrskyn kaatamien kuusien korjuu kasvatti kantorahoja Lounais-Suomessa.

Tukki tuo kantorahaa

Metsänomistajien kantorahan suuruus on yhä kiinni tukin osuudesta. Se toi viime vuonnakin enemmän kuin kaksi euroa kolmesta.

Tärkein yksittäinen puutavaralaji oli kuusitukki, joka toi enemmän kuin kolmanneksen kaikista kantorahoista. Siitä tuli eniten kantorahaa Hämeen-Uudenmaan alueelle. Mänty- ja koivutukin kantorahoissa ykkönen oli Etelä-Savo.

Kuitupuista tärkein oli mänty, josta tuli kantorahaa lähes yhtä paljon kuin muista kuitupuista yhteensä. Mäntykuitupuun osalta kärkeä piti Lappi.

Kuusesta kertyi kaikkineen hivenen enemmän kantorahaa kuin männystä.

Yksityismetsien puukaupassa lähes neljä viidestä eurosta oli peräisin pystykaupoista. Toisaalta viime vuonna tehtiin hankintakauppoja aiempaa enemmän.

Hehtaaritulo 105 euroa

Yksityismetsissä kantorahatulot metsämaan hehtaaria kohti olivat 105 euroa. Metsäteollisuuden ja valtion metsissä kantorahaa irtosi keskimäärin 48 euroa hehtaarilta.

Kantorahan laskun taustalla on sekä hakkuiden vähenemistä että kantohintojen laskua. Pystykaupoista puuta kertyi 2,3 miljoonaa kuutiota aiempaa vähemmän. Kuusitukin hinta putosi pari prosenttia ja kuitupuun viitisen prosenttia.

Laskelmassa mukana olevien kaupallisten ja kotitarvehakkuiden lisäksi lämpö- ja voimalaitokset hankkivat kotimaista runkopuuta vajaat kolme miljoonaa kuutiometriä.

Metlan mukaan energiapuun kantohinnoista ei ole vielä saatavilla kattavaa tietoa. Rungoista tehdystä energiapuusta saatu kantorahatulo olisi 7 euron kantohinnalla 20 miljoonaa euroa. Muuta kuin runkopuuta kerättiin lämpö- ja voimalaitoksiin 3,7 miljoonaa kuutiometriä.

JARMO PALOKALLIO

Kantohinnat yksityismetsissä 2008–13

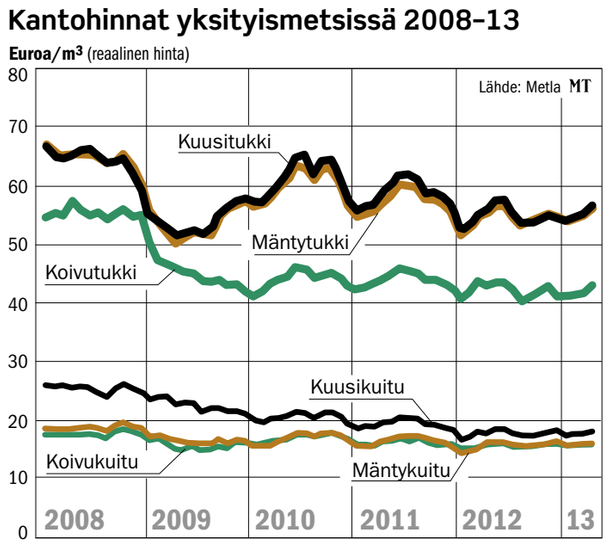

Puun hinnat 6.5.–2.6.2013

Lähde: Metsäntutkimuslaitos

Alue	Mäntytukki	Kuusitukki	Koivutukki	Mäntykuitu	Kuusikuitu	Koivukuitu
	Euroa/m³ (alv 0 %)					
Kantohinnat, päätehakkuut						
Etelä-Suomi	59,3 ↑	59,0 ↑	42,4 ↔	17,8 ↑	19,9 ↑	17,7 ↑
Keski-Suomi	59,0 ↔	59,3 ↑	43,4 ↔	18,2 ↑	19,9 ↑	18,6 ↑
Savo-Karjala	58,1 ↑	57,9 ↑	44,4 ↔	18,2 ↑	18,8 ↑	18,3 ↑
Kymi-Savo	59,6 ↑	59,3 ↑	45,7 ↓	18,2 ↑	20,0 ↑	18,0 ↑
Etelä-Pohjanmaa	57,1 ↑	55,5 ↑	-	18,9 ↑	19,1 ↔	18,6 ↑
Kainuu-Pohjanmaa	54,6 ↓	54,0 ↔	-	18,7 ↑	18,2 ↔	17,9 ↔
Lappi	48,4 ↔	49,5 ↑	-	18,7 ↔	18,4	17,1 ↑
Koko maa	**58,4 ↑**	**58,7 ↑**	**44,3 ↔**	**18,3 ↑**	**19,6 ↑**	**18,1 ↑**
Kantohinnat, harvennushakkuut paitsi ensiharvennukset						
Etelä-Suomi	51,1 ↑	51,1 ↑	38,9	15,4 ↑	16,4 ↔	15,3 ↑
Keski-Suomi	50,4 ↑	49,3 ↑	38,5	15,5 ↑	15,6 ↓	14,4 ↔
Savo-Karjala	48,7 ↔	48,0 ↑	38,1 ↓	15,1 ↑	15,6 ↑	14,5 ↔
Kymi-Savo	51,6 ↑	51,0 ↑	39,7 ↔	15,6 ↑	16,4 ↑	14,8 ↑
Etelä-Pohjanmaa	46,8 ↑	-	-	15,3 ↑	15,3 ↓	14,9 ↑
Kainuu-Pohjanmaa	47,6 ↔	46,7 ↔	-	14,6 ↔	14,6 ↑	13,9 ↔
Lappi	43,4	-	-	13,6 ↔	-	13,2
Koko maa	**50,0 ↑**	**49,9 ↑**	**38,9 ↔**	**15,2 ↑**	**15,9 ↑**	**14,6 ↑**
Hankintahinnat, kaikki hakkuut						
Etelä-Suomi	60,0 ↑	58,6 ↑	43,7 ↓	30,3 ↑	31,8 ↓	30,4 ↔
Keski-Suomi	57,5 ↔	56,8 ↔	45,6 ↑	29,6 ↔	29,7 ↓	30,1 ↓
Savo-Karjala	57,6 ↑	57,5 ↑	46,6 ↑	30,5 ↑	29,8 ↑	31,6 ↑
Kymi-Savo	57,8 ↔	55,9 ↔	48,3 ↓	30,0 ↔	30,5 ↔	30,7 ↔
Etelä-Pohjanmaa	53,1 ↓	52,5 ↑	-	29,8 ↔	30,4 ↔	29,8 ↓
Kainuu-Pohjanmaa	56,3 ↓	56,0 ↔	-	29,5 ↔	29,6	30,8 ↔
Lappi	56,2 ↑	-	-	30,1 ↔	-	31,1
Koko maa	**57,0 ↔**	**56,8 ↔**	**46,4 ↓**	**29,9 ↔**	**30,6 ↓**	**30,9 ↔**

Hintojen muutos jaksolta 25.3.2013–21.4.2013: ↑ = noussut ↓ = laskenut ↔ = pysynyt ennallaan (±1 %)

Puukauppa käy kovilla kierroksilla

Puukauppa on käynyt viime syksystä lähtien tasaisesti. Viime viikkoina kauppamääriä ovat nostaneet yhtiöiden sopimusasiakkaat.

”Puukauppa on käynyt tänä vuonna 16 prosenttia viimevuotista vilkkaammin. Metsänomistajat ovat tarjonneet puuta myyntiin poikkeuksellisen tasaisesti viime syksystä lähtien”, sanoo tutkimuspäällikkö **Erno Järvinen** MTK:sta.

Järvisen mukaan puukaupan vauhti liittyy teollisuuden puunkäyttöön. Sahat lisäsivät tukin käyttöä kevättalvella 8 prosenttia ja myös kuitupuun käyttö kasvoi.

”Puun tarve on kehittynyt suotuisasti. Vaikein tilanne on paperitehtailla, mutta teollisuuden tilanne voisi olla paljon heikompikin tässä suhdannetilanteessa.”

Hakkuut kasvaneet

Metsäteollisuuden tuotteiden menekki näkyy myös hakkuissa. Yksityismetsistä on korjattu puuta yli kymmeneksen aiempaa enemmän.

”Voi olla, että teollisuudelle on kertynyt jonkin verran kuitupuuta varastoon. Toivottavasti suuryhtiöt eivät silti ala jarruttaa ostoja, mikä heikentäisi puukaupan hyvää virettä. Yksityiset sahat eivät riitä puukaupan pyörittämiseen.”

Järvinen toivoo, että suuryhtiöt näkisivät tässä tilanteessa vähän pidemmälle.

”Hyvin käyvä puukauppa on helppo lyödä läskiksi. Sen saaminen uudelleen vauhtiin on paljon vaikeampaa”, muistuttaa Järvinen.

Sahat ovat vauhdittaneet puukauppaa tukin hintaa nostamalla. Niiden mukaan tukin hinta on noussut vientihintoja nopeammin.

Vuoden alusta mäntytukki on noussut kolmella ja kuusi noin neljällä eurolla kuutiolta. Havukuitupuut ovat kallistuneet noin puolella eurolla kuutiolta.

Järvisen mukaan tukin kysyntä ja tarjonta ovat kokonaisuutena hyvin tasapainossa, mutta silti paikalliset vaihtelut voivat olla suuria.

Metsänomistajien kannalta heikoin tilanne on Pohjois-Suomessa. Siellä Metsähallitus on lisännyt puun tarjontaa samaan aikaan, kun tehtaita on ajettu alas.

JARMO PALOKALLIO

VÄITÖS

Maailman metsätalouden muutokset heijastuvat Kanadaan

Maailmanlaajuiset metsätalouden muutokset heijastuvat Kanadan metsäseutuihin, kun teollisuus siirtää tuotantoaan muualle maailmaan taloudellisiin syihin vedoten.

Yhteiskuntatieteiden maisteri **Matthew Sawatsky** on tarkastellut metsäalan muutosta Matinoban osavaltiossa Kanadassa. Alueella on paljon toimijoita, jotka kilpailevat samojen metsäalueiden käyttöoikeuksista. Ristiriidat ovat olleet varsin yleisiä ja monimutkaisia.

Itä-Suomen yliopistossa tarkastettava väitöstutkimus osoittaa, että metsänhoidossa tulisi ottaa huomioon nykyistä enemmän sidosryhmien metsäkokemuksia.

Toimijoiden välisiä riitoja on ratkottu julkisella ohjauksella sekä perustamalla toimikuntia neuvomaan eri osapuolia. Tulokset ovat olleet kuitenkin vaihtelevia.

Sawatskyn mukaan metsänhoidon toimintoja tulisikin avata enemmän ja ottaa mukaan myös uusia ryhmiä. Sawatskyn mielestä uusia toimintatapoja voisivat olla esimerkiksi metsäaiheiset kävelyt sekä metsänhoitoalueille tehtävät vierailut.

EMILIA PALOJÄRVI

METSÄSTÄ LYHYESTI

Tulevaisuuden kasvu luonnonvaroissa

Metsäalan asiantuntujat uskovat, että Suomen tulevaisuuden kasvu syntyy uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämisestä ja jalostamisesta.

Meto – Metsäalan Asiantuntijat ry:n puheenjohtaja **Håkan Nystrandin** mukaan Suomella on valtavasti potentiaalia käyttämättä.

”Erilaisia mahdollisuuksia on jo nyt näköpiirissä loputtomasti ja niitä tutkitaan koko ajan lisää”, toteaa Nystrand.

SLL esittää kesähakkuista luopumista

Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) esittää metsänhakkuista luopumista lintujen pesimäaikaan keväällä ja kesällä. Liiton mukaan pesimäaikaisille hakkuille ja metsämaan muokkauksille tulee asettaa selkeät rajat, jotka takaavat pesimärauhan luonnonvaraisille linnuille.

Suomen lainsäädäntö ei käytännössä aseta minkäänlaisia rajoitteita lintujen lisääntymisaikana tehtäville hakkuille.

Pohjois-Savossa puuta viidelle bioöljyjalostamolle

Pohjois-Savossa riittää metsävaroja maakunnan liiton selvityksen mukaan jopa viiden bioöljyjalostamon tarpeeseen. Liikenneyhteyksien ja olemassa olevan puunjalostusteollisuuden kannalta bioöljyjalostamolle sopivia paikkakuntia on useita.

Kuopiolainen Green Fuel Nordic on aloittanut bioöljyjalostamon rakentamisen Iisalmen Soinlahteen. Valmistettuaan jalostamo tuottaa pyrolyysiöljyä, jolla voidaan korvata fossiilisia polttoöljyjä.

Iisalmeen nouseva bioöljyjalostamo käyttää raaka-aineenaan vuosittain 350 000 kiintokuutiometriä puuperäistä biomassaa. Tuotanto on 90 000 tonnia bioöljyä. Laitos työllistää sata ihmistä.

Pohjois-Savon liiton selvityksen mukaan 350 000 kuutiometriä raaka-ainetta käyttäviä jalostamoita voisi toimia maakunnassa 4–5.

Selvityksessä tutkittiin seitsemää eri sijaintivaihtoehtoa. Iisalmi, Juankoski, Keitele, Kuopio, Siilinjärvi, Suonenjoki ja Varkaus sopisivat sijaintipaikoiksi, koska niillä kaikilla on hyvät logistiset yhteydet ja synergiaetuja on mahdollista saavuttaa jo olemassa olevan puunjalostusteollisuuden kanssa.

Piristysruiske aluetaloudelle

Aluetalouden kannalta bioöljyjalostamot olisivat Pohjois-Savon aluekehityspäällikön **Jari Jääskeläisen** mukaan todellisia piristysruiskeita.

”Lähes kaikki raha jäisi kasvamaan korkoa maakuntaan ja Suomeen metsänomistajille, kuljetusyrityksille, työntekijöille ja investoijille eikä valuisi ulkomaille tuontienergian ostamiseen”, Jääskeläinen sanoo.

Bioöljyjalostamoiden raaka-aineeksi sopivat karsittu ranka, kuitupuun mitat täyttävä ainespuu, metsähake, sahojen sekä vaneri- ja kertopuuteollisuuden sivutuotteet, kuten purilaat, kuorijäte ja reunapalat.

Bioöljyjalostamot eivät kilpailisi raaka-aineesta näin sahateollisuuden kanssa.

Pohjois-Savosta viedään puuta

Pohjois-Savo on ollut pitkään raakapuun nettoviejä. Maakunnasta hakattua puuta jalostetaan muissa maakunnissa.

Pohjois-Savon teollisuus käytti puuta viime vuonna 3,8 miljoonaa kuutiometriä. Maakunnassa hakattiin puuta 5,4 miljoonaa kuutiometriä.

Suomen metsäkeskuksen Pohjois-Savon edistämispalveluiden päällikön **Tenho Hynösen** mukaan puun käyttö on vähentynyt selvästi.

Stora Enso käyttää Varkaudessa lähes miljoona kuutiometriä vähemmän kuin aiemmin parhaina vuosina. Kuopiossa toiminta on jo vuosia sitten loppunut UPM:ltä ja Saastamoiselta.

”Käytön väheneminen näkyy Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alhaisina kantohintoina”, Hynönen sanoo.

Pohjois-Savossa hakataan kuitupuuta lähes puolet enemmän kuin sitä käytetään maakunnan alueella. Varsinkin havukuitupuun käyttö on alhaista verrattuna hakkuisiin.

Puuta Pohjois-Savossa riittää. Metsien kokonaiskasvu on 9,4 miljoonaa kuutiometriä ja käyttöpuusuunnite 6,5 miljoonaa kuutiometriä.

JUHA KAIHLANEN

KARI SALONEN

Tauno Holapan kehittämässä raivaimessa on leikkaava terä ja viisi piikkiä.

Heinäinkeksinnölle löytyi valmistaja

Nuorten taimikoiden hoitoa helpottava heinäinkeksintö on ottanut tuulta siipiensä alle. MT kertoi sysmäläisen **Tauno Holapan** metsätyökalukeksinnöistä viime vuoden elokuussa.

Suonenjokelainen **Esko Paananen** ryhtyi valmistamaan Holapan kehittämää heinäystyökalua viime talvena. Keksijä ja tekijä ovat vanhoja tuttuja.

Paanasella on maatilan yhteydessä metallipaja, jossa työskentelee myös hänen poikansa.

”Itse valmistimme työvälineet, joilla heinäimiä tehdään”, Paananen kertoo.

Lopullinen malli ei juuri muuttunut prototyypistä, metalli vain on laadukkaampaa.

Heinäintä markkinoivat metsänhoitoyhdistykset. Holappa vaikuttaa olevan profeetta omalla maallaan, sillä työkalua on myyty eniten Hämeeseen. Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme esitteli heinäintä ja keksijää huhtikuussa ilmestyneessä jäsenlehdessään.

Tauno Holapan kehittämä ”teheoheinäin” muistuttaa haravaa: puuvarressa on metalliterä ja viisi piikkiä. Terä leikkaa heinät, ja piikit helpottavat taimen etsintää sekä suojaavat terää kiviltä.

Työkalua käytetään työntävin liikkein. Tottuneelta kuluu noin 10–15 sekuntia tainta kohti.

HENRIK SCHÄFER

Karelia pohtii sulkemisia

Karelia-Upofloor Oy käynnistää parkettituotantoa koskevat yt-neuvottelut Kuopiossa ja Tuupovaarassa. Yhtiön mukaan yhtenä vaihtoehtona on parkettituotannon lopettaminen joko Kuopion tai Tuupovaaran yksikössä tai molemmissa.

Toimitusjohtaja **Peter Thermanin** mukaan kilpailu parkettituotannossa on erittäin kovaa ja talousvaikeudet ovat kiristäneet sitä entisestään.

Puuliiton hallitus on tyrmistynyt Karelia-Upofloorin ilmoituksesta. Liiton mukaan molempien tehtaiden toiminta on tiettävästi kannattavaa. Niiden tulos tehdään erikoistuotteilla, joiden tilauskanta on kasvussa.

Lisäksi molemmat tehtaat ovat logistisesti osuvalla paikalla Venäjän markkinoita ajatellen.

MT